

Úvod

Lenka Slepíčková

slepicka@mail.muni.cz

Úvod

- Představení
- Organizační informace, domluva na náhradním (online?) setkání
- Ukončení předmětu – online test v odpovědníku v ISu (30 otázek, nutné je mít zodpovězeno 20 správně) ve zkuškovém období
- Obsah testu: prezentace a témata ze semináře

Co je to sociologie? Čím se vymezuje od ostatních „věd o společnosti“?

- Má svoje téma?
- Má svou metodu poznání?

- Věda o tom, jak nás ovlivňuje společnost?
- Věda o tom, co z našeho chování pramení ze společenských vlivů?
- Věda o lidském jednání
- Věda o tom, že je v individuálním sociální, co je v konkrétním obecné

Sociologie x sociobiologie x zdravý rozum

Sociologie se svým úhlem pohledu vymezuje vůči ostatním vědám, a vědeckou metodou vůči zdravému rozumu, často apelujícím na individuálnost rozhodování (každý svého štěstí strůjcem), nebo přirozenost (již od pravěku).

A co sociální psychologie?

Zabývá se tím, jak je lidské myšlení, cítění a jednání ovlivňováno druhými osobami nebo skupinami osob.

Sociální psychologové studují podstatu a příčiny chování jedinců ve společenských situacích, jak na ně tyto situace působí a jak se v nich jedinec chová.

Zajímá je společenská determinovanost duševního života člověka.

(Koťa 2018:6-8)

- Platí ve vztazích, že protiklady se přitahují?
- Je rodičovství konzervou lásky?
- Dá se zdraví koupit za peníze?
- Je pro trvalost manželství dobré, aby spolu lidé před svatbou bydleli?
- Mají ženy buňky na úklid/péči?
- Je normální, aby muži chodili na rodičovskou dovolenou?
- Proč chtějí všichni na vysokou školu, když pak končí mezi nezaměstnanými?

„Zvířata nemají strýčky, svátek ani neděli“
(Zygmunt Bauman)

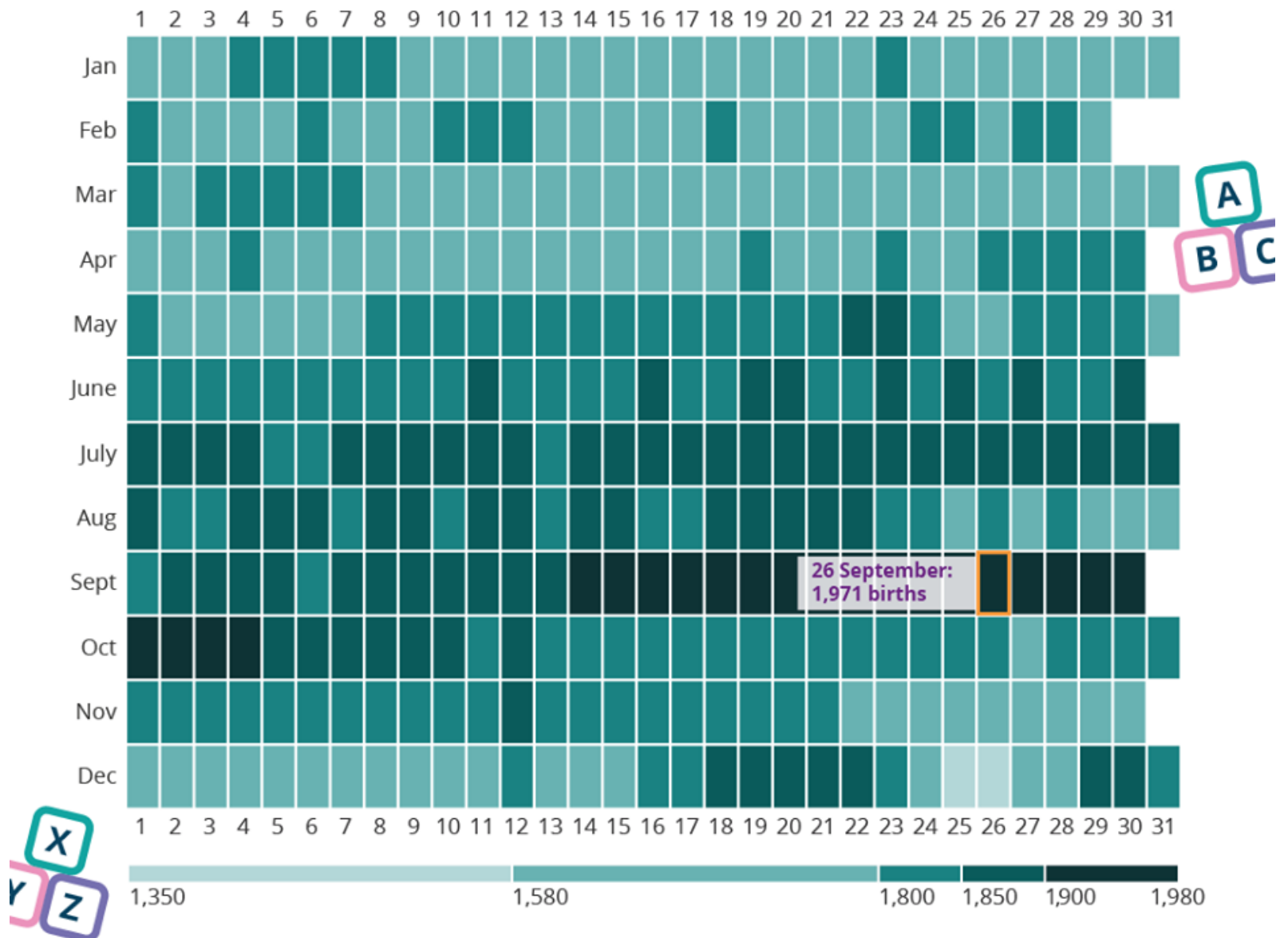
Je sociologie věda o
zvracení?

ANEB Společnost kolem nás i v nás

<https://fajejta.blog.respekt.cz/je-sociologie-veda-o-zvraceni/>

When are the most popular dates to be born over the last 20 years?

Average number of live births by date in [redacted], 1995 to 2016

Source: Number of live births by date, 1995 to 2016 in [redacted]

Inc

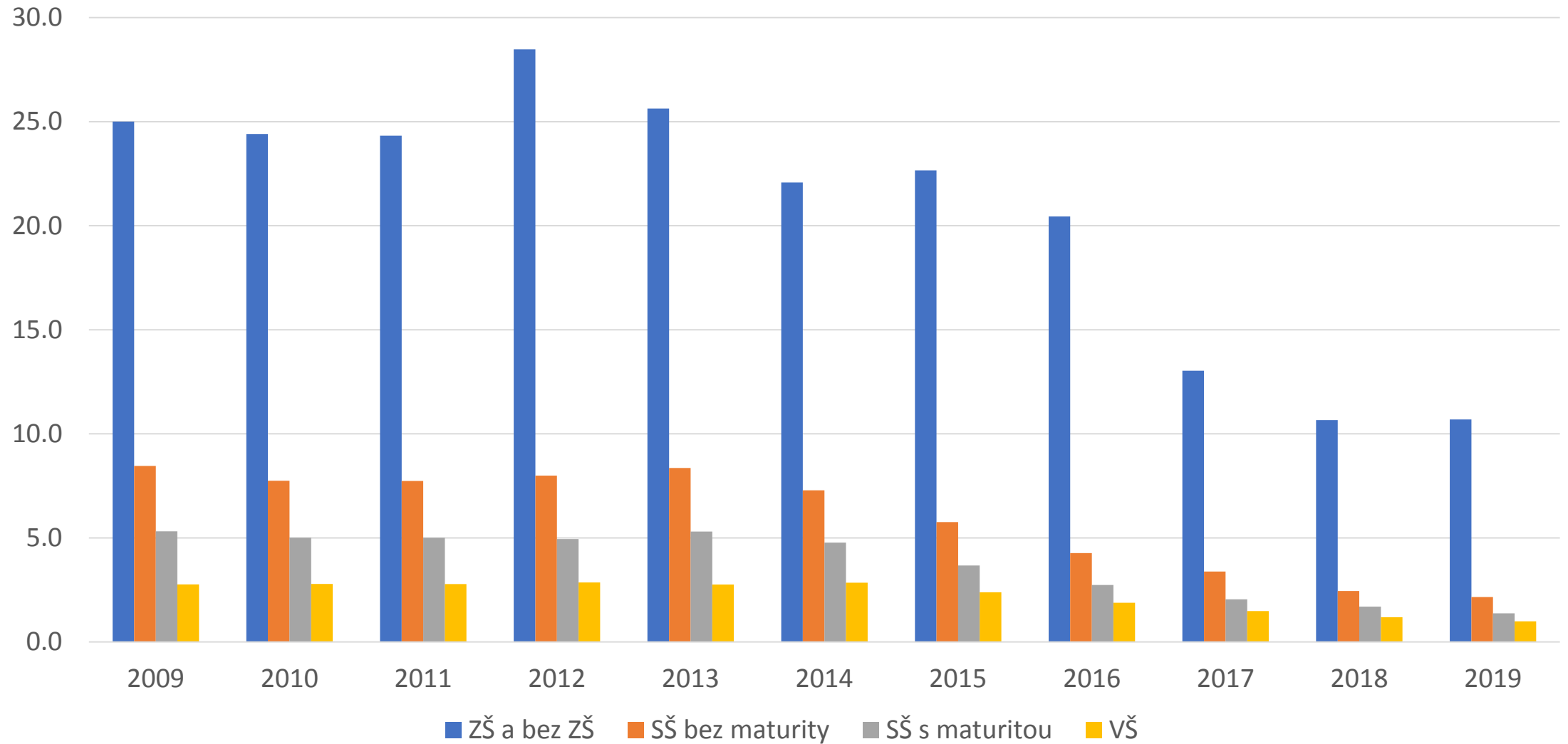
ské

*Fiala, Šimon: [Rasa a gender v letecké historii](http://sociopress.cz/rasa-a-gender-v-leteckehistorii/),
<http://sociopress.cz/rasa-a-gender-v-leteckehistorii/>*

„Vysokoškolské humanitní obory produkují jen nezaměstnané absolventy nebo pracovníky rychlého občerstvení. Kdyby se více podporovaly učňovské obory, problém s nezaměstnaností by neexistoval.“

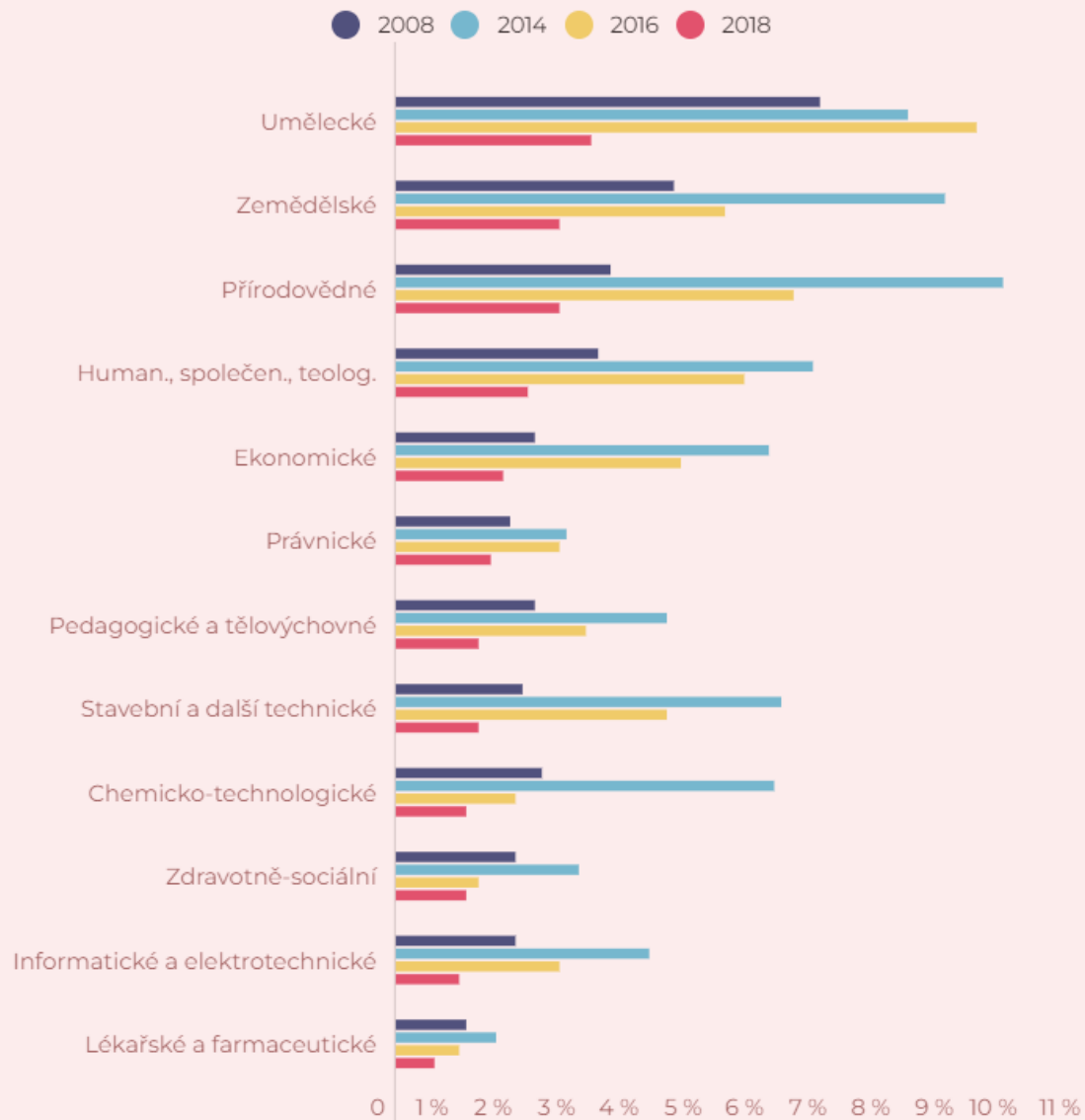
Nezaměstnanost podle vzdělání

Podle dat ČSÚ, 2021

Míra nezaměstnanosti absolventů VŠ

podle oborového zaměření fakult

„Na universitách prý se nyní vychovává jenom intelligentní proletariát, jemuž potom nelze opatřit existenci. A poněvadž nyní se skutečně na gymnasijsní a universitní studium vrhá nepoměrné množství studentstva a některá povolání životní jsou opravdu přeplněna, zdá se mnohým, že tato výtka jest oprávněna.“

Žáček, 1913

(Pro českou universitu v Brně)

Otcové na rodičovské jako typický výmysl dnešní doby, za který zaplatíme.

Selhání otců

„Opravdu nevidím jediný důvod, proč se tvářit, že je normální, když budou tátové chodit na mateřskou. Je to typický výmysl dnešní doby, kdy si všichni myslí, že můžou všechno a nebude to mít žádné důsledky. Ale ono to samozřejmě následky bude mít! Muži by se v první řadě měli postarat o to, aby fungovali jako skuteční chlapi. Někteří tátové to teoreticky mohou zvládnout. Ale má to háček: zvládnou to jen po chlapsku.“

Táta na mateřské není v pořádku, myslí si pedagog Marek Herman

🕒 18. listopad 2019 | [Blízká setkání](#)

» Další podcasty, rozhovory a příběhy

mujRozhlas

Host: Marek Herman. Moderuje Tereza Kostková

Dítě má být do tří let s mámou! Ty ambiciózní holky páchají nevratné škody, řekl Radkin Honzák

20. 01. 2023 | 05:33

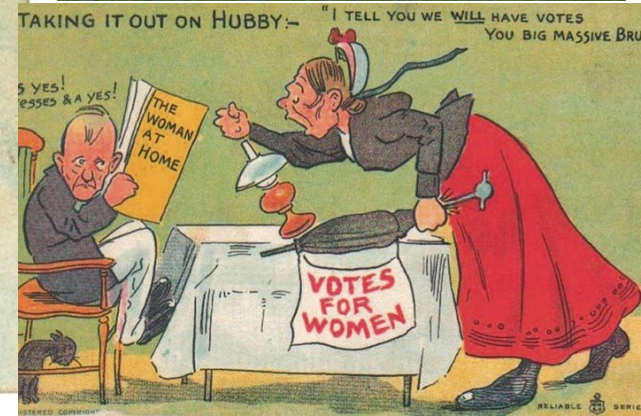
To se mi líbí 63

„Stejná idiocie, jako je vrazit dítě do tří let do děcáku, je vrazit dítě v této době osobě mužského pohlaví.“

Mummy's a Suffragette.

<http://www.buzzfeed.com/lynzy-billing/this-is-what-it-looks-like-when-men-are-allowed-to-take-60-d#.fmdX8rP3W>

Pokud se otec zapojil do péče v prvních letech dítěte, pravděpodobnost rozchodu rodičů je menší.

Oláh, L. S. (2001). Policy changes and family stability: the Swedish case. *International Journal of Law, Policy and the Family*, 15(1), 118-134.

Zapojení otců do péče v prvních letech života má pozitivní vliv na schopnosti dětí v různých oblastech.

del Carmen Huerta, M., Adema, W., Baxter, J., Han, W. J., Lausten, M., Lee, R., & Waldfogel, J. (2013). Fathers' leave, fathers' involvement and child development: Are they related? Evidence from four OECD countries.

Historické a společenské souvislosti vzniku sociologie a co je to modernita

P. Berger: Pozvání do sociologie:

„Klást sociologické otázky pak předpokládá, že se člověk chce dívat o něco dál, za běžně přijímané či oficiálně vymezené cíle lidského jednání. Předpokládá to, aby si byl do jisté míry vědom toho, že lidské záležitosti mají různé významové roviny, z nichž některé jsou skryty vědomí každodenního života.“

„Působ sociologie spočívá v tom, že její perspektiva nám umožňuje vidět v novém světle svět, v němž všichni žijeme své životy.“

Ještě něco?

- Rozvoj kritického myšlení (brání předsudkům, stereotypům a manipulovatelnosti)
- Lepší porozumění světu kolem nás a našemu životu a zároveň demaskující a rozladující
- Vytvoří senzitivitu, umožní nám vidět dosud neviděné
- Dá se praktikovat každý den

Sociologie: Medicína

Lenka Slepíčková

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10176269182-retro/210411000360005/>

Zaměřte se prosím při sledování na porodnictví. Porod v socialistickém Československu byl výrazně **medikalizován**. Všimněte si těchto témat:

- A. V čem všem se moc medicíny projevovovala?
- B. Jakou pozici a roli zastávala rodička z hlediska jejího zobrazování i zkušenosti? Jak byste její roli pojmenovali
- C. K jaké reflexi dospěl lékař pracující v porodnictví?
- D. Jaké trendy v porodnictví dnes sledujete?

Zpráva z tisku:

Novorozenecké oddělení Slezské nemocnice v Opavě od soboty 4. dubna XXXX umožní tatínkům narozených dětí, aby si potomky přišli prohlédnout. Návštěva bude probíhat bez přímého kontaktu s dítětem za sklem. Trvat by měla přibližně deset minut. Návštěva dítěte bude umožněna nejdříve 2 hodiny po porodu, kdy je již dítě převezeno na novorozenecké oddělení. Návštěvy budou probíhat před vchodem na oddělení šestinedělí V8, ve třetím nadzemním podlaží pavilonu V (tatínci musí zazvonit na novorozenecké oddělení). Dětská sestra ukáže tatínkovi dítě na určenou dobu. Ten si může potomka vyfotit.

„Definice zdraví a nemoci, normality a nenormality, zdravého rozumu a šílenství se v závislosti na společnosti, kultuře a historickém období velmi mění. Lékařské diagnostické kategorie, jako „nemocný“, „abnormální“ a „duševně chorý“ nejsou univerzální, objektivní a nutně spolehlivé. Jsou dané kulturou, třídou a dobou (...).“

R. C. Fox 197

KULTURNĚ SPECIFICKÉ SYNDROMY

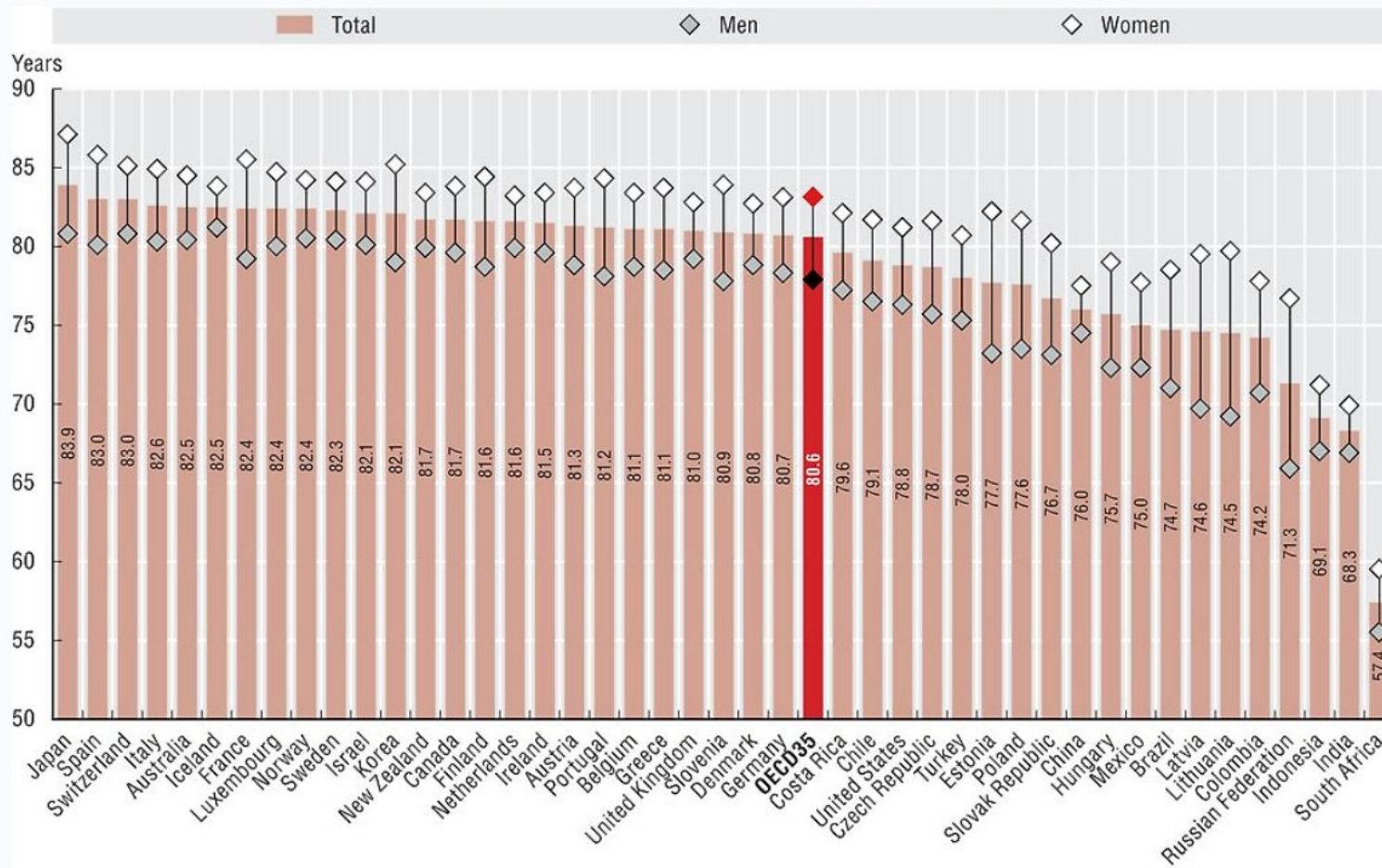
(převzato z Miller, Wood 2006: 387)

SYNDROM	KULTURNÍ/ GEOGRAFICKÁ LOKACE	SYMPTOMY
aiyiperi	Yoruba (Nigérie)	Hysterické křečovitě poruchy, tiky a psychomotorické záchvaty
nemoc duchů (<i>ghostsickness</i>)	Navaho (Jihozápad USA)	Slabost, špatné sny, pocity nebezpečí, zmatení, pocity marnosti, ztráta chuti k jídlu, pocity dušení, mdloby, malátnost, halucinace, ztráta vědomí
latah	Malajsie, Indonésie	Postižená osoba znervózní a může říci nebo udělat něco, co vypadá zábavně, například může imitovat řeč či pohyby jiných lidí
Pibloktoq (<i>arktická hysterie</i>)	Arktičtí Inuité, sibiřské skupiny	Hluboká zamyšlenost, depresivní ztichlost, ztráta vědomí nebo jeho narušení záchvaty, válení se ve sněhu, extatické výkřiky, slyšení hlasů
windigo	Kmen Vrány, Ojibwa a příbuzné skupiny severoamerických indiánů (oblast centrální a severovýchodní Kanady)	Deprese, zvracení, nechut k obvyklým jídlům, postižený má pocity, že je posedlý kanibalem, vražedné či sebevražedné impulsy
shinkeishitsu	Japonsko	Strach ze setkávání s lidmi, pocity úzkosti, neadekvátnosti, obsesivně-kompulsivní symptomy, hypochondrie

Př. Naděje dožití

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2102rank.html>

3.4. Life expectancy at birth by sex, 2015 (or nearest year)

https://www.oecd-ilibrary.org/sites/health_glance-2017-7-en/index.html?itemId=/content/component/health_glance-2017-7-en

Praktická aplikace sociologie

Příklad 1: Problém s braním léků

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3711878/>

Příklad 2: Diagnostika infarktu

Yong, Ed. 2018. "Women More Likely to Survive Heart Attacks If Treated by Female Doctors."
The Atlantic.

<https://www.theatlantic.com/science/archive/2018/08/women-more-likely-to-survive-heart-attacks-if-treated-by-female-doctors/566837/>

Tradiční společnost a zdraví a nemoc

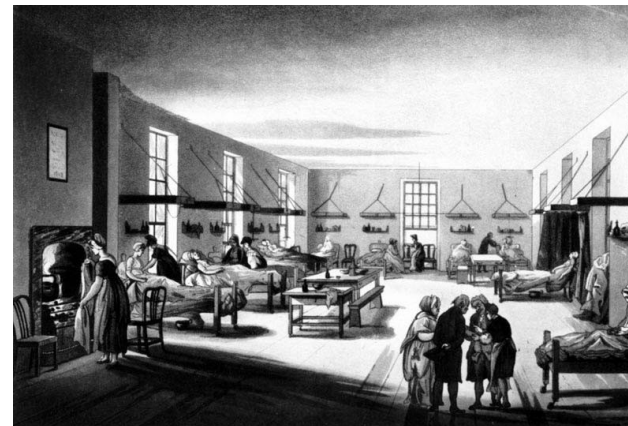
„Podhozenec“

„K široce rozšířeným představám patřila záměna narozeného dítěte nějakou démonickou bytostí, která je sebere z kolébky, kam podstrčí vlastní, škaredé a neduživé dítě, podhozenec. V některých místech byli přesvědčeni, že se tak děje jen nepokřtěným dětem nebo těm, jejichž matky nebyly u církevního úvodu. (...) Podvržené dítě se obvykle vyznačovalo velkou hlavou a příliš velkýma očima, tenkými údy a zakrslým růstem, nemluvalo, bylo neklidné, divoké a zlé, nenasytné, plačtivé a stále chorobné, trápilo celé okolí a bylo třeba se ho co nejdříve zbavit.“

Alexandra Navrátilová: Narození a smrt v české lidové kultuře (2004:117)

Moderní lékařství

- Medicína jako „výkladní skříň“ modernizace
- Nalézání fyzických příčin nemocí, tělo jako stroj
- Základem medicíny se stávají přírodní vědy
- Nemocnice jako vhodné prostředí pro léčbu vážných chorob
- *Profese* lékaře (jako elitní), morální akcent
- Zdraví jako veřejný zájem
- Nové léky a chirurgické postupy zejména od pol. 20. století (40. léta antibiotika, po válce očkování)
- V moderní společnosti úmrtnost stoupá s věkem
- Smrtebnými chorobami jsou zhoubné nádory a srdeční choroby

Ward at the Middlesex Hospital, London, early 19th century

Medikalizace (medicinalizace) společnosti

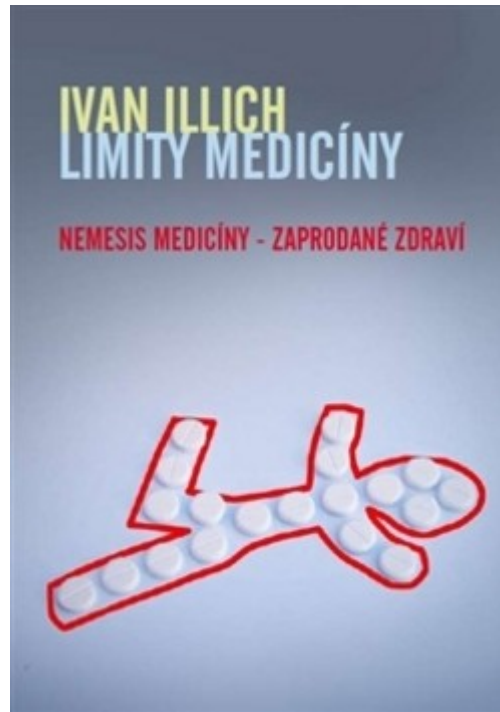
- Rozšiřování působnosti medicíny do sfér, které dříve do její kompetence nepatřily, aplikace postupů na problémy, které nesouvisejí s nemocemi
- Aktivní účast pacientů
- Také proces demedikalizace

Kritika medikalizace

- snižuje naši toleranci rozdílů, zužuje definici toho, co je a co není normální
- nehledají se příčiny problémů
- medikalizace celého života, medikalizace ženského těla
- lidé si odvykli vnímat signály svého těla, pečovat o sebe a nést za tuto péči a její výsledky odpovědnost. Utlumují projevy svého těla a jeho neduhů nadměrnou konzumací medikamentů

Ivan Illich

iatrogenní působení medicíny (pevně zakotveno v praxi medicíny a odolné vůči snahám je řešit)

Současné trendy v medicíně

- rozvoj technologií a možností medicíny (např. genová terapie, reprodukční medicína atd.)
- pozornost se obrací od nemoci ke zdraví – hledání rizikových faktorů nemocí (i v genech), náchylnosti k nemocem - je třeba konstantně monitorovat vlastní tělo
- udržení zdraví jako otázka individuální morální zodpovědnosti a životního stylu
- pacient jako konzument
- budoucí „pacient“ oslovován přímo farmaceutickými firmami – spotřeba léků
- proměna vztahu mezi lékařem a pacientem a vstup mnoha nových vztahů mezi vztah lékaře a pacienta
- medicínský turismus (transplantace, experimentální léčba - kmenové buňky, ukončení života, léčba neplodnosti, stomatologie, estetická medicína, lázeňská léčba)

- Př. Snížení kritického krevního tlaku ze 140/90 na 120/80 by přineslo na trh 30 milionů nových konzumentů léků v USA
- Technologie pro konstantní kontrolu svého zdraví

Spotřeba antidepressiv (počet obyvatel beroucí denní dávku na 1000 obyvatel *Zdroj: OECD Health Data 2007, 2020*)

Stát	1995	2005	2016-2017
Austrálie	21,4	67,2	106,7
Belgie	?	53,3	79
Česko	5,4	26,9	57,1
Finsko	20,3	?	67,6
Island	33	94,8	141,4
Maďarsko	6,3	22,5	28,8
Nizozemí	?	39	48,1
Slovensko	4	18,1	38,9
Velká Británie	19,6	47,3	100,1

Tabulka 1: Prestiž povolání (průměrné bodové hodnocení) v letech 2004-2019¹

Profese	2004		2007		2011		2013		2016		2019	
	prům.	poř.	prům.	poř.	prům.	poř.	prům.	poř.	prům.	poř.	prům.	poř.
Lékař	89,5	1.	89,8	1.	89,1	1.	91,5	1.	90,1	1.	88,6	1.
Vědec	80,7	2.	81,8	2.	75,4	2.	76,3	2.	77,1	2.	77,3	2.
Zdravotní sestra					73,9	3.	74,8	3.	72,8	3.	77,0	3.
Učitel na vysoké škole	78,5	3.	78,2	3.	72,4	4.	74,6	4.	72,7	4.	72,2	4.
Učitel na základní škole	71,3	4.	70,7	4.	70,3	5.	71,1	5.	70,8	5.	70,1	5.
Soudce	64,8	6.	65,0	7.	61,0	7.	66,3	6.	64,3	6.	67,5	6.
Projektant	64,1	7.	65,5	6.	61,7	6.	62,6	8.	61,4	7.	61,4	7.
Soukromý zemědělec	59,1	10.	59,0	8.	60,3	9.	63,9	7.	58,3	9.	61,1	8.
Policista	47,6	20.	52,1	13.	53,9	11.	55,7	10.	56,3	10.	60,8	9.
Programátor	66,3	5.	65,7	5.	60,8	8.	59,7	9.	59,7	8.	60,3	10.
Voják z povolání	44,8	22.	46,4	21.	48,3	17	49,7	16.	53,4	12.	56,4	11.
Truhlář	50,8	16.	51,4	14.	53,2	12.	55,6	11.	52,1	13.	55,9	12.
Starosta	60,1	8.	57,4	9.	52,6	14.	53,1	13.	54,3	11.	53,9	13.
Majitel malého obchodu	51,2	15.	50,1	16.	51,4	15.	54,8	12.	50,3	15.	52,7	14.
Účetní	53,5	14.	51,3	15.	54,1	10.	52,3	14.	50,5	14.	51,8	15.
Profesionální sportovec	56,1	11.	55,6	10.	51,2	16	47,6	18.	49,3	16.	50,6	16.
Manažer	59,4	9.	55,4	11.	53,0	13	50,2	15.	48,9	17.	50,5	17.
Stavební dělník					48,1	18	49,3	17.	44,0	19.	47,4	18.
Bankovní úředník	50,2	18.	48,7	20.	46,9	19	45,7	19.	42,3	20.	45,5	19.
Ministr	53,8	13.	50,0	17.	38,0	24	37,9	24.	46,7	18.	43,9	20.
Prodavač	42,8	24.	41,5	23.	43,6	21	44,7	20.	40,5	23.	43,5	21.
Novinář	54,4	12.	53,0	12.	46,5	20	43,8	21.	40,9	21.	40,3	22.
Sekretářka	43,7	23.	40,5	24.	41,4	23	40,0	22.	37,3	24.	38,5	23.
Kněz	46,1	21.	43,2	22.	42,8	22	38,0	23.	40,8	22.	36,7	24.
Uklízečka	29,4	26.	29,0	26.	34,0	25	34,2	25.	29,0	26.	34,5	25.
Poslanec	39,9	25.	36,5	25.	27,0	26	25,1	26.	31,2	25.	31,0	26.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost

Pozn.: V letech 2004 a 2007 ve výzkumech figurovaly profese opravář elektro (průměr 50,2 a 17. místo v roce 2004; průměr 49,7 a 18. místo v roce 2007) a soustružník (průměr 47,7 a 19. místo v roce 2004; průměr 49,0 a 19. místo v roce 2007).

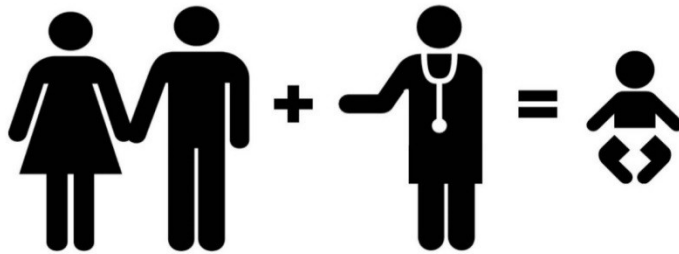
Medikalizace: Příklad neplodnosti a umírání

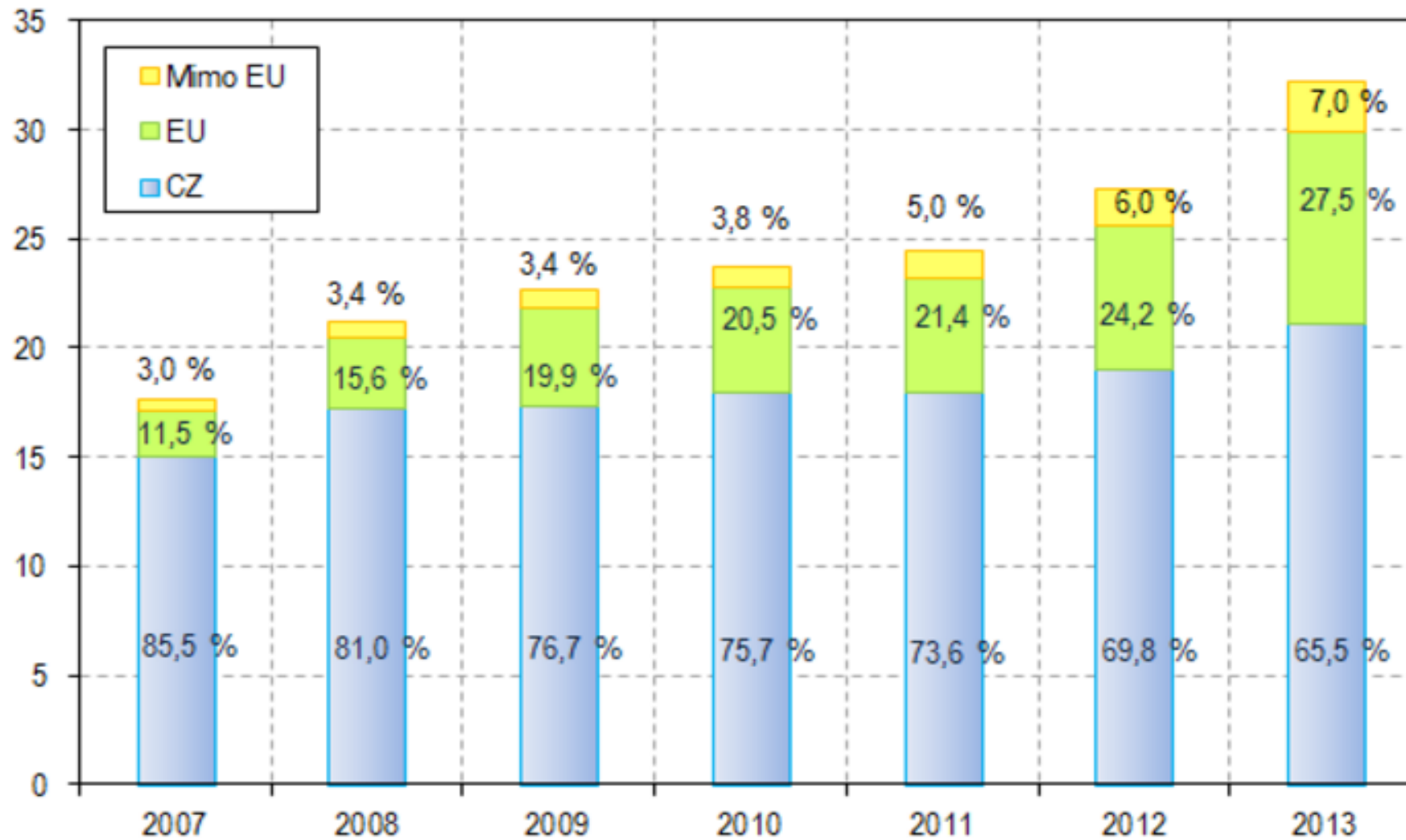
- Specifika neplodnosti jako diagnózy
- Nemoc jako stigma

Léčba neplodnosti v ČR

- Dlouhá tradice
- Liberální kontext a legislativa
- Částečná úhrada ze zdravotního pojištění
- Obdiv k technologiím v medicíně
- Mediální prezentace „zázraků medicíny“
- Limity léčby a diskuse o nich
- Reprodukční turistika

The number of cycles provided according to the nationality of a patient (CZ – Czech, EU, outside EU)

Jaká řešení byste zvažovali v případě problémů s plodností? (% odpovědi „ano“)

Source: Marriage, Work and Family, 2005

Health

Woman loses battle to use frozen embryos created with her ex-fiance

- **Would-be mother left distraught by judgment**
- **Former partner says he fought for 'basic principle'**

Clare Dyer and
Karen McVeigh

Wed 11 Apr 2007 02.17
BST

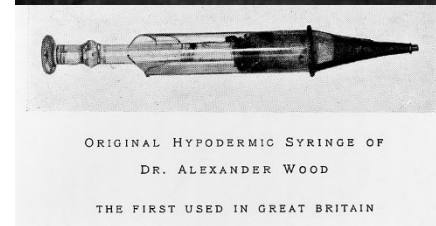
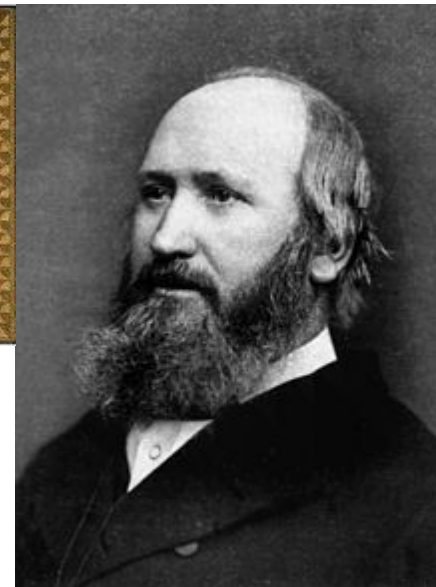
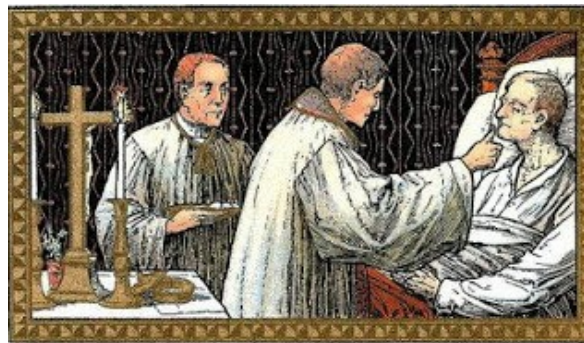
▲ **Natallie Evans** cries after hearing that the European court of human rights refused her appeal to allow her to use frozen embryos fertilised by her former partner. Photograph: Chris Young/Getty

A woman left infertile by cancer treatment lost her five-year battle yesterday for the right to use the frozen embryos that she created with her former

1) Sekularizace

2) Medikalizace, medicínské inovace

3) Demografické změny

Nový typ zkušenosti a nový typ institucí – zkušenost s terminální nemocí

Paliativní péče a hospicové hnutí

„Dobrá smrt“

Principles of good death

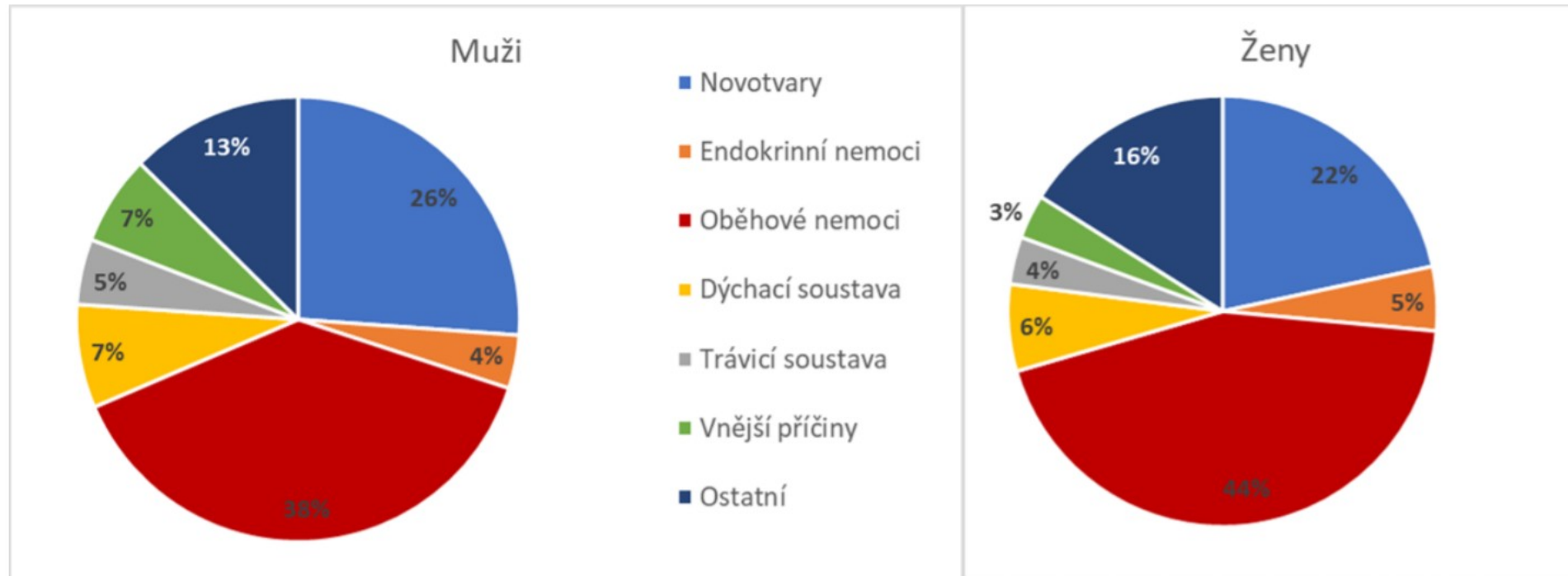
- To know when death is coming, and to understand what can be expected
- To be able to retain control of what happens
- To be afforded dignity and privacy
- To have control over pain relief and other symptom control
- To have choice and control over where death occurs (at home or elsewhere)
- To have access to information and expertise of whatever kind is necessary
- To have access to any spiritual or emotional support required
- To have access to hospice care in any location, not only in hospital
- To have control over who is present and who shares the end
- To be able to issue advance directives which ensure wishes are respected
- To have time to say goodbye, and control over other aspects of timing
- To be able to leave when it is time to go, and not to have life prolonged pointlessly

Debate of the Age Health and Care Study Group. The future of health and care of older people: the best is yet to come. London: Age Concern; 1999.

Jaké jsou příčiny odlišností ve zdraví mužů a žen?

- A) Biologické – hormony, genetika (imunita, estrogen)
- B) Sociální – odlišná struktura práce, odlišné chování ve vztahu ke zdraví (rizikové chování, násilí, úrazy, sebevraždy)
- C) Socializace – posiluje rozdíly mezi muži a ženami a má za následek odlišnosti ve zdraví – „depresivní ženy“, „agresivní muži“, „muži živitelé rodin“
<https://theconversation.com/men-feel-stressed-if-their-female-partners-earn-more-than-40-of-household-income-new-research-126620>
- D) Krizové situace – pandemie a související nechtěná těhotenství a komplikace, růst domácího násilí - <https://reliefweb.int/report/philippines/significant-rise-maternal-deaths-and-unintended-pregnancies-feared-because-covid>

Struktura zemřelých dle příčin a pohlaví, 2018

Zdroj: ČSÚ

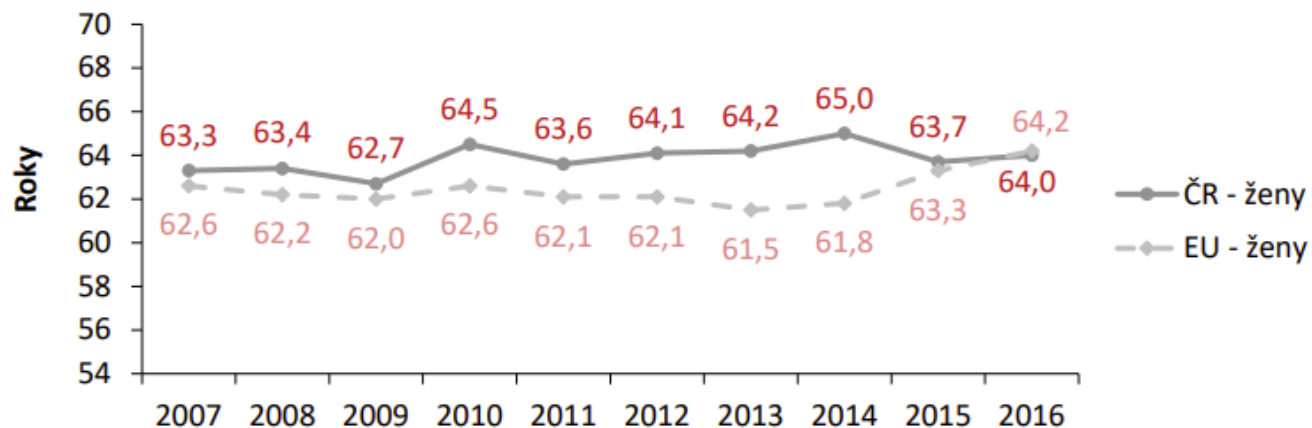
<http://www.szu.cz/uploads/documents/szu/akce/materialy/14.10.2019/DANKOVA.pdf>

Podrobné kategorie příčin úmrtí za každý rok zde: <https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-podle-pohlavi-a-veku-20122021>

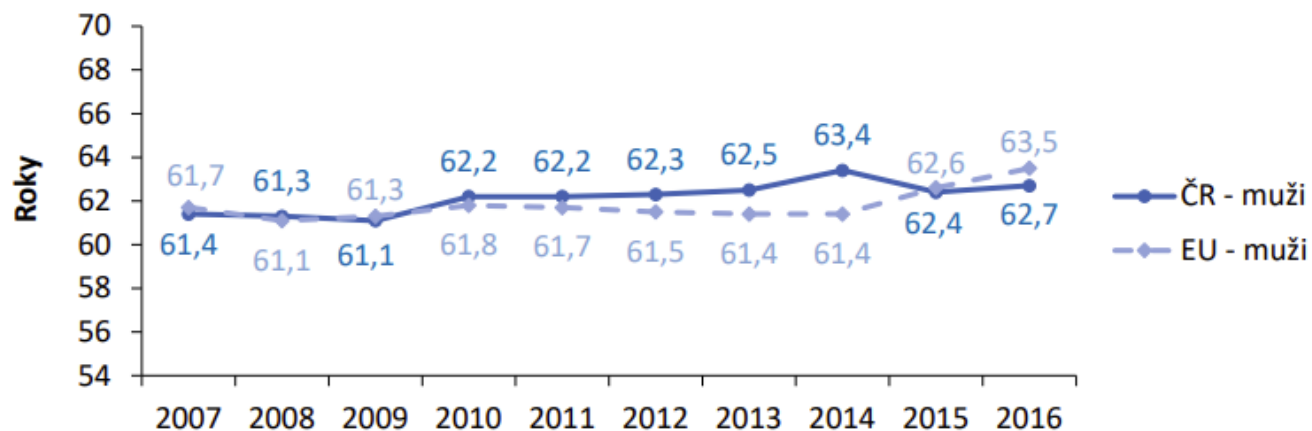
Délka života ve zdraví při narození: desetiletý trend v populaci ČR a EU

Zdroj: Eurostat, Healthy life years (http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=hlth_hlye&lang=en)

Délka života ve zdraví při narození - ženy

Délka života ve zdraví při narození - muži

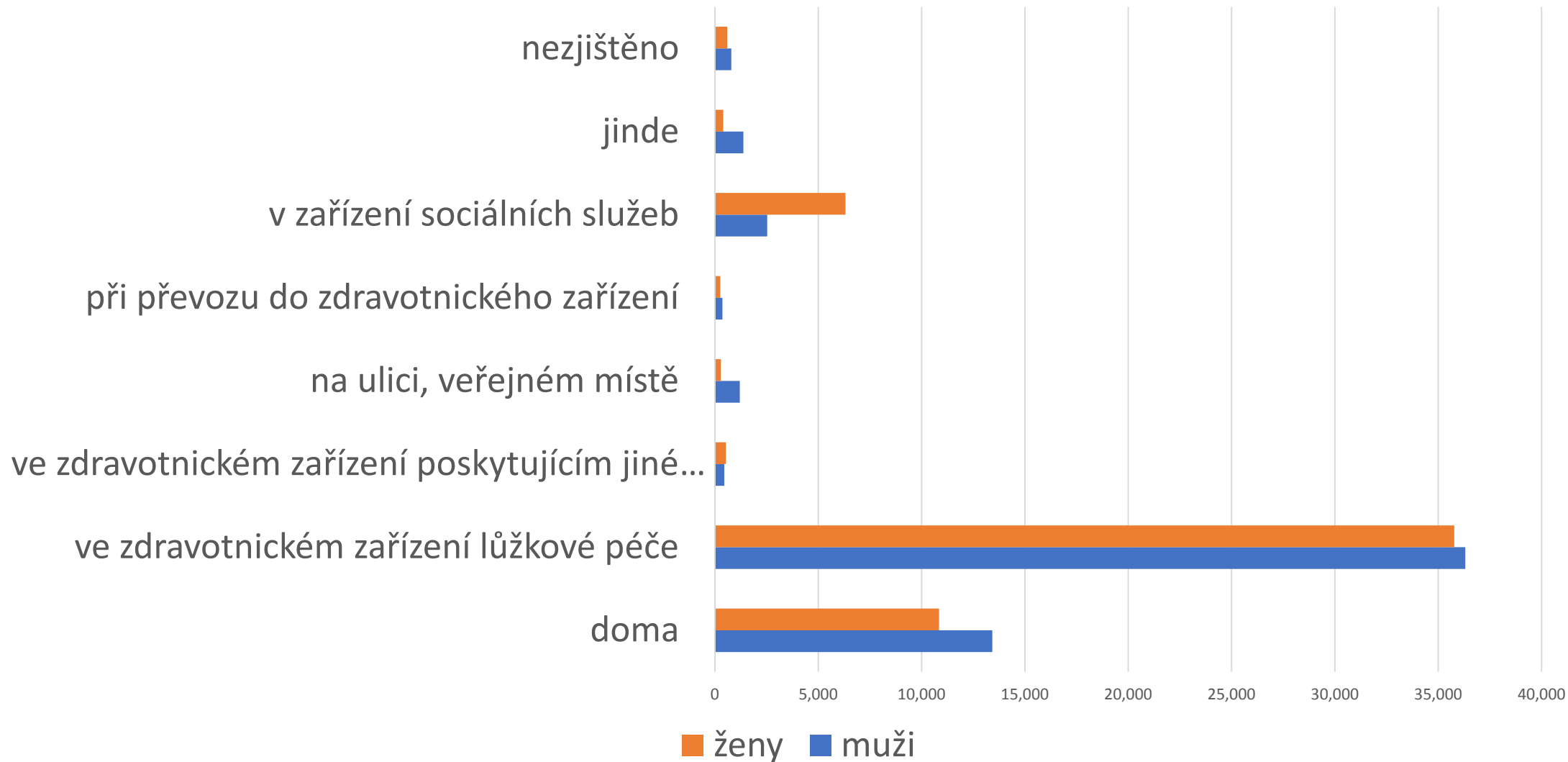

Délka života ve zdraví obyvatel ČR zaznamenala v posledních 10 letech významné zlepšení, v průměru až o + 3 – 4 roky. V současnosti se tento ukazatel v ČR hodnotově drží mírně pod průměrem zemí EU.

Trend u žen. Délka života ve zdraví při narození se u žen od roku 2007 do roku 2009 držela mírně nad průměrem EU. Od roku 2010 do 2014 byl tento rozdíl ještě zřetelnější, kdy byla u žen v ČR délka života ve zdraví při narození až o 3,2 roku vyšší (v roce 2014) než je průměr EU. Zatímco však průměrná hodnota EU vykazuje od roku 2014 nárůst, v ČR byl naopak u žen zaznamenán pokles (o 1,3 roku v roce 2015) a délka života ve zdraví při narození tak byla v roce 2015 téměř totožná s průměrem EU. V roce 2016 se, i přes nárůst o 0,3 roku oproti 2015, ČR ocitla mírně pod průměrem EU.

Trend u mužů. Délka života ve zdraví při narození se u mužů se v průběhu let pohybuje kolem průměru EU a výrazně se nemění. V roce 2014 byla délka života ve zdraví při narození u mužů v ČR o 2 roky větší, než je průměr EU. Avšak zatímco průměr EU vykazuje od roku 2014 nárůst, v ČR byl zaznamenán pokles a délka života ve zdraví u mužů i přes nárůst o 0,3 roku oproti 2015, ocitla mírně pod průměrem EU.

Zemřelí podle místa úmrtí 2017

DIPEX – Healthtalk.org, Hovoryozdravi.cz

Kvalitativní sociologický výzkum vyvinutý na lékařská fakultě v Oxfordu.

- Výzkum zaměřený na **prožívání a zkušenosti pacientů s konkrétní nemocí** - kvalitativní analýza **35-60 rozhovorů** ke každému zahrnutému onemocnění (v UK již přes 120 diagnóz).
- Každý **tým sestává** ze sociologů, psychologů, lékařů relevantních specializací + dalších odborníků (dle zaměření modulu – např. zdravotní sestry, rehabilitační pracovníci, porodní asistentky, sociální pracovníci, kněz atd. + někdy i zástupci pacientů a pečovatелů)

Využití:

- **Respondenti (vypravěči):** terapeutický efekt „vypovídání se“, dobrý pocit ze zájmu druhých, vlastní užitečnosti, přiznané kompetence (pacient coby expert na vlastní prožívání a životní priority, potřeby atd. – tzv. „*patient centered design*“)
- **Nemocní a jejich pečující blízcí:** sdílení zkušeností, vzájemná podpora, možnost navazování kontaktů, tipy ohledně zvládnání situace
- **Zdravotnický personál:** doplnění expertních znalostí a klinického obrazu o podstatnou sféru **prožívání a chápání nemoci ze strany pacienta** s danou diagnózou (viz opět „*patient centered design*“ → možnost využití ve vlastní praxi a komunikaci s pacientem i jeho blízkými)

HBSC, HBSC Czech Republic

Kvantitativní mezinárodní studie: The Health Behavior in School-aged Children

- Výzkumná studie **kolaborativního charakteru** věnující se životnímu způsobu u dětí. Studie vychází ze stanoviska WHO (World Health Organization), že chování a životní styl v dospělosti jsou výsledkem vývoje v dětství a dospívání. Sledování výskytu behaviorálních komponent ovlivňujících zdraví u mladých lidí je důležité z hlediska veřejného zdraví. Mladí lidé se specifickými rizikovými faktory by měli být dle WHO (2002) cílovou skupinou preventivních snah v oblasti podpory zdraví.
- HBSC nyní zahrnuje **51 zemí a regionů v celé Evropě a Severní Americe**.
- **Česká republika** se poprvé zúčastnila studie spolu s dalšími 24 převážně evropskými státy **v roce 1994**. Výzkum se opakuje vždy ve **čtyřletých intervalech**. Od roku 1994 je k dispozici komplexní zdroj dat o zdraví, pohybové aktivitě, obezitě, zkušenostech s drogami a alkoholem, trávení volného času a dalších tématech u nejmladší generace v ČR (**sběry od 11ti, 13ti a 15ti letých dětí**).
- **Informace využívají:** ministerstva, municipality, soukromé společnosti i nadnárodní organizace jako UNESCO, UNICEF nebo WHO při strategickém plánování.
- **Poslední sběr dat** byl v ČR proveden v roce **2022**.

LOTHIAN BIRTH COHORTS

[The cohorts' history](#) ▾

[The team](#)

[Discoveries](#)

[Publications](#)

[Summary data and other resources](#)

[Research grants](#)

[Change cookie settings](#)

[collaboration](#)

[Public engagement](#)

[Brain tissue donation](#)

[Information for participants](#)

[News](#)

[Contact us](#)

Corley, J., Cox, S. R., & Deary, I. J. (2018). Healthy cognitive ageing in the Lothian Birth Cohort studies: marginal gains not magic bullet. *Psychological medicine*, 48(2), 187-207.

Secrets to staying sharp

- Our studies show that differences in people's genes might account for about **25% of the variation in how thinking skills change from childhood to old age.**
- Cognitive function is harmed by **smoking, loneliness and social isolation**, and is aided by maintaining physical activity into older age.